

Meddelanden 2019
(april 2019 – april 2020)

Föreningsstyrelsen, Kvinnliga Akademikers Förening

**Digital förkortad version
Redaktionella bidrag
m.m.**

Innehåll

Välkommen till Kvinnliga Akademikers Förening!	3
Några ord för riksordföranden i Coronatider	4
Utlysning av stipendium	6
<i>Redaktionella bidrag</i>	
Stockholms Kvinnohistoriska museum	7
Reseberättelse från Graduate Women's Baltic Sea Conference 2019	8
Pensionspusslet	10
Peace and Education juli 2019 I Geneve	11
Kvinnor I freds rörelse	12
Bilaga affisch Pensionspusslet	14
Bilaga affisch Kvinnor i freds rörelse	15

Välkommen till Kvinnliga Akademikers Förening!

Kvinnliga Akademikers Förening, KAF, är en politiskt och religiöst obunden, ideell förening för kvinnor som avlagt akademisk grundexamen. Föreningen grundades år 1904 och var till en början en kamporganisation för kvinnors rätt till högre tjänster och lika lön. Krav som fortfarande är aktuella. Våra nuvarande mål är att

- arbeta för att tillvarata kvinnliga akademikers intressen
- främja tillvaratagandet av kvinnliga akademikers kompetens och yrkesskicklighet på alla plan inom samhällsutvecklingen, såväl lokalt som i rikssammanhang
- verka för förståelse och vänskap mellan kvinnliga akademiker i alla länder
- främja internationellt samarbete

Mer information om KAF finns på föreningens hemsida

www.kvinnligaakademiker.se eller på Facebook

<https://www.facebook.com/pages/KAF-Kvinnliga-Akademikers-F%C3%B6rening/1612577605649282?fref=ts>

Där finns också information om medlemskap och kretsarnas aktuella program.

Riksstyrelsen:

kontakt@kvinnligaakademiker.se

Skånekretsen:

skane@kvinnligaakademiker.se

Stockholmskretsen:

stockholm@kvinnligaakademiker.se

Uppsalakretsen – UKAF:

uppsala@kvinnligaakademiker.se

Västra kretsen:

vastra_kretsen@kvinnligaakademiker.se

Några ord från riksordföranden i Coronatider

Jag är inne på mitt andra år som ordförande i RiksKAF. Förra året var normalt från verksamhetssynpunkt och allt var nytt och spännande för mig.

Verksamheten i kretsarna och på riksplanet gick under 2019 som planerat. Medlemsmöten och annat socialt liv präglade organisationen.

Från mars 2020 är dock ingenting sig likt. Coronakrisen har ställt det mesta på huvud. Vi kunde inte genomföra årsmötet i Lund som planerat. Det fysiska mötet fick ställas om till ett telefonmöte. Mötet online gick ju ganska bra att genomföra, eftersom alla ställde upp solidariskt och gjorde sitt yttersta för att undvika kaos. Men årsmöten med många deltagare på telefon är ingen optimal mötesform när många och viktiga beslut ska fattas om kommande verksamhet, ledamöter avtackas och stipendiater honoreras. Vissa saker fick helt enkelt skjutas upp till ett extra årsmöte som bestämdes att hållas i Lund 3 - 4 oktober. Mötet ska bli av enligt styrelsebeslut, åtminstone på Zoom. Definitivt beslut om det kan bli ett fysiskt möte fattas av riksstyrelsen de 3 september.

KAF har flera viktiga uppgifter och utmaningar framöver. En spännande sak är att stå som arrangör för den Baltiskt-Nordiska konferensen 2021. Temat planeras handla om Gender in Academy and Profession. Just nu söker vi pengar och talare och förbereder för seminarier och workshops. Om hälsomyndigheterna gissat rätt får vi dock bereda oss på en långvarig Coronapandemi och sitta lugnt i båten utan att för den skull passiviseras och tappa tron på att det finns ett normalt läge längre fram. Hur stilla vi än försöker sitta är det mycket som oroar. Hur går det med KAFs ekonomi när medlemstalen sjunker? Hur går det med oss själva när vi inte kan träffas annat än digitalt? Hur ska vi orka hålla liv i verksamheten när det mesta måste ställas in?

Våra styrelser på riks och i kretsarna sliter med dessa frågor. Vi anstränger oss för att hitta finurliga sätt att överleva i krisen. Vi delar detta med många andra organisationer, företag o myndigheter och håller på att bli riktigt duktiga på att kommunicera via Zoom o Face Time - som om detta är lösningen. Men är det verkligen den enda?

Vi borde kanske gräma oss mindre och lyfta blicken lite bortom medlemstapp o minskade intäkter och istället fokusera på sånt vi verkligen är bra på och finns till för som medlemsorganisation. Frågan är berättigad: hur gjorde Anna Ahlström, Carolina Widerström, Elsa Eschelson och Elin Wägner för att hitta verksamhetsformer för det allt överskuggande budskapet om kvinnors rättigheter, deltagande och inflytande i samhällslivet?

Anne-Marie Morhed

Stipendium

Nu är det dags att söka KAF: s stipendium från Siri Jacobssons minnesfond för år 2020!

Stipendiet kan sökas av medlemmar för forskning eller fortsatt utbildning efter grundexamen. Humanister och samhällsvetare har företräde, särskilt sökande med inriktning på moderna språk. Sista ansökningsdagen är den 31 oktober 2020. Beslut fattas av KAF: s riksstyrelse i december, utdelning sker från början av år 2021. Mer information finns på KAF: s hemsida www.kvinnligaakademiker.se

Riksstyrelsen

Redaktionella bidrag

Stockholms kvinnohistoriska museum

Stockholms kvinnohistoriska tar som sin uppgift att fylla det tomrum som skapats av den manligt dominerade historieskrivningens ofullständiga bild av huvudstadens människor. Ett mål som Kvinnliga akademikers förening sympatiserar med och stöder.

Stockholms kvinnohistoriska är ett unikt och innovativt museum som verkar i det offentliga och digitala rummet med nya former av möten, föreläsningar, filmvisningar, vandringar, poddar och musikaliska event – ibland i samarbete med andra organisationer som skolor och museer.

Serien Kvinnans plats publicerar i år en podd om Karolina Widerström, hennes liv, hennes läkargärning och hennes våning - där avsnittet också spelades in. Bland annat kan den höras här: <https://www.kvinnohistoriska.se/kvinnansplats>

Just nu samlar Stockholms kvinnohistoriska in stockholmarnas tankar och erfarenheter i corona-tider, förstås med kvinno- och jämställdhetsperspektiv.

Lisa Öberg

Reseberättelse från Graduate Women's Baltic Sea Conference 2019

I egenskap av KAF-Skånekretsens internationella kontaktperson deltog jag i Graduate Women's Baltic Sea Conference i Helsingfors den 12 oktober 2019. Konferensen hade två övergripande teman, nämligen 'Gender Equality in Education and Work' och 'Commitment to our Common Baltic Sea'.

Öppningstalare Anne Negre, president för University Women of Europe (UWE), berättade hur UWE driver frågan om lika löner till Council of Europe och om hur man kan rättsligt driva frågan om lika lön för män och kvinnor för likartade arbeten, men också hur en rättslig process kan bidra till att väcka opinion och tydliggöra löneskillnader mellan män och kvinnor.

Keynotespeaker #1 Prof. Carole Mundell, Chief Scientific Advisor at the Foreign and Commonwealth Office, UK, berättade om sin resa som kvinnlig fysiker till en topposition inom sitt forskningsfält som domineras av män. Hennes budskap fokuserade på hur könsroller formas redan när vi är barn och berättade att redan vid sex års ålder tycker de flesta pojkar att de är smartare än flickor, vilket visar på hur könstereotypa normer skapas vid tidig ålder.

Keynotespeaker # 2 Dr. Triin Roosalu från Tallinn University talade om hur könsstereotypa attityder upplevs i Estland, Litauen och på Island och gjorde jämförelser utifrån dessa tre länder som har olika rykte om hur jämställda länderna anses vara och den upplevda jämställdheten bland män och kvinnor.

Keynotespeaker #3 doktorand Inkeri Tanhua fokuserade på könssegregation inom utbildning och varför det är så svårt att förklara och att ändra på hur det ser ut.

Under eftermiddagen arbetade vi i mindre grupper i workshops. Totalt fanns det 5 workshops att välja mellan (1. Breaking the Gender-based Occupational Stereotypes, 2. Gender Equality in Academia and Research, 3. Empowering Immigrant Women, 4. Share your stories, 5. Women in STEAM). Jag deltog i den första workshopen som utgick ifrån projektet bre-ak.eu. Inom ramen för projektet så har man skapat en TV-serie som sänds i flera länder och tar sikte på att förändra attityder och förväntade könsroller. Diskussionerna fokuserade mycket om hur media kan cementera dessa roller och förväntningar men också hur media kan vara ett verktyg förändring.

Eftermiddagen fokuserade på kvinnors roll i miljöarbetet som rör Östersjön. Keynotespeaker#4 Saara Kankaanrinta, ordförande och grundare till Baltic Sea

Action Group, berättade om gruppens arbete för Östersjön och om kvinnors ledande roll i detta arbete. Hon kopplade ihop klimat, biologisk mångfald och kvinnligt ledarskap som viktiga faktorer som måste samverka för att lyckats.

Keynote speaker #5 Riina Pursiainen från Finnish Agenda 20130 Youth Group tog upp hur unga har en särskild roll när det gäller hållbarhetsfrågor. Hon pratade också om vikten att om att formulera ett narrativ som talar till en större grupp människor för att engagera.

Eftermiddagen avslutades med en paneldebatt om hur Östersjön kan skyddas och vad enskilda personer kan göra. I paneldebatten ingick keynotespeakers #4 och #5 samt Ombudsman Annamari Arraskoski-Engardt från John Nurminen Foundation, projektledare Wende Luvinga Heinoja från Niras, styrelseledamot i nationella Council of Women of Finland Tuula Pohjola samt ambassadör för Baltic Sea Affairs Helena Tuuri från finska utrikesdepartement.

Konferensen avslutades med en konferensmiddag med flera tal och inslag av sång och musik.

Dagen efter (söndag 13 oktober) deltog representanter från Sverige (inklusive undertecknad), Finland och Estland för att planera den kommande konferensen i Stockholm 2021. KAF-Stockholm föreslog *inter alia* följande konferensteman kvinnor och klimat, jämställdhet i akademien, framgång och bakslag för genusfrågor, kvinnor i fred och demokratiarbete och kvinnligt mentorskap. Dessa förslag mottogs väl och utöver dem diskuterades även potentiella teman som rör jämställdhet inom hälsa och sjukvård, rätten till sin kropp och vikten att dela erfarenheter mellan de olika kvinnliga akademiska nätverken i de länderna som deltar i konferenser.

Britta Sjöstedt

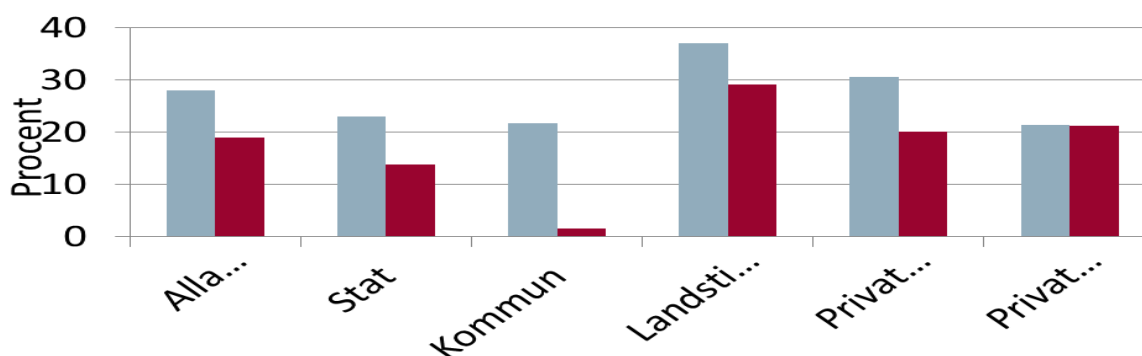
Pensionspusslet

Vid ett seminarium i oktober 2019 anordnat av Skånekretsen fick vi ta del av kunskap och tips om det allmänna pensionssystemet och om tjänstepensionen (vg se även hemsidan). Agneta Kruse, lektor vid Lunds Universitet, föreläste om det **allmänna pensionssystemet**. Grundtanken är att inkomster under livsryckeln ska jämnas ut och att systemet ska vara ekonomiskt stabil. I det gamla systemet fanns en fördelning från fattiga till rika som tagits bort. Det allmänna pensionssystemet missgynnar kvinnor genom att kvinnor har en lägre livslön, är hemma med barn och arbetar deltid.

Gabriella Sjöstedt- Lindqvist, docent från Riksrevisionsverket i Stockholm berättade om **kvinnors och mäns tjänstepension**. Tjänstepensionen är en löneförmån som förhandlas via kollektivavtalen och ser olika ut beroende på vilken förhandlingsstyrka fackförbundet har. Tjänstepensionen baseras på de sista fem åren. I mitten av 90-talet ändrade arbetsgivaren system till avgiftsbestämda och det finns idag två olika avtal baserat på den anställdes ålder. Tjänstepensionen ger inte någon skälig pension för dem som har en låg inkomst. Det är brutala skillnader i kvinnors och mäns tjänstepensioner. Avgiftsbestämda pensioner missgynnar kvinnor. Man har olika tabeller för könen när man räknar ut livslängden. För dem som är födda 1947 har kvinnor 28 % lägre pension än män. I framtiden spår man att skillnaden blir 20 %.

Det skulle gå att få till jämställda pensioner om man räknar på ett annat sätt:

- Fördelar om från män till kvinnor
- Ändrar pensionssystemet
- Ändrar kvinnors yrkesval
-

Figur: Så mycket lägre beräknas kvinnors totala pension bli än mäns år 2050-2055 (de andra/röda staplarna). De första/blå staplarna visar skillnaden 1947.

Peace Through Education juli 2019 i Geneve

I egenskap av initiativtagare till ett fredsseminarium i Uppsala blev jag utsänd att delta i den fredskonferens ”*Peace Through Education, fostering the culture of peace for the future by empowering women through education*”, som ordnades i Geneve parallellt med att Graduate Women International (GWI) genomförde sin 33e triennial. GWI firade samtidigt sitt 100-årsjubileum. Det var mycket lärorikt att delta och det påverkade också inriktningen på det seminarium som hölls i KAF/UKAFS regi den 25 november 2019.

Key note speaker

Zamazwazi Dlamini-Mandela som talade om Qunu Workforce som hon är en av grundarna till och delägare i, men också om sin relation till sin mormor Winnie Mandela och vad mormodern förmedlat om var det innebär att var född in i familjen Mandela. Qunu Workforce arbetar med personer med funktionsnedsättning och deras rätt till arbete.

Tema 1: Hur kan utbildning av kvinnor och flickor, förebygga konflikter och förändra samhällen?

Till de konfliktförebyggande frågorna räknades frågor om fredlig samexistens, att skydda hotade folkgrupper, migration och integrationsarbete, kamp mot stereotyper, integrering av drop-outs och HIV-AIDS integrering, teknologi för flickor, kvinnor, informella pedagogiska former. Allt med genusperspektiv, som kan ta sig lite olika uttryck i olika delar av världen. De flesta presentatörerna kom från Afrika. Asien och Latinamerika. Presentationerna från Europa och Australien handlade om integrationsarbete och kamp mot stereotyper, och från USA om vikten av att flickor hänger med i teknologisk utveckling.

Tema 2. Hur kan läroplanerna utvecklas och förändras för att åstadkomma en fredskultur?

Under detta tema hamnade utbildning i medborgerliga rättigheter, kunskap om olika kulturellt bundna sätt att tänka kring ekonomi, utbildning i det globala samhällets frågeställningar, utbildning som visar alternativ till patriarkala livsmönster, utbildning i icke-våld och strategier mot våld mot kvinnor,

utbildning i jämställdhet, samt att kunskap om förebyggande av konflikter kan integreras i undervisningen i engelska som andra språk i flyktingsituationer.

Tema 3: Hur kan unga yrkesverksamma ges förutsättningar att förstå hur deras personliga och professionella framgångssaga kan ändras genom utbildning och genusmedvetenhet?

Under detta tema presenterades projekt om undervisning i jämställdhet genom sexualundervisning, om digitalisering, kvinnofrigörelse, miljömedvetenhet, maktförändring i hemmet, samt från flera länder projekt om skolledarutbildning. De allra flesta bidragen under detta tema kom från Asien, Afrika och Latinamerika.

Tema 4: Hur kan högutbildade kvinnor understödja fredssträvan, med stödinsatser och aktiviteter för att påverka lokal, nationell och global politik?

Många bidrag där hela världen var representerad handlade om ledarskap. Ett projekt som jag särskilt fäste mig vid av hämtat från en japansk katastrofsituation där teknologiskt högutbildade kvinnors kompetens var nödvändig i den efterföljande situationen med inslag av motsättningar och konflikt. Det var samhällsvetenskap och det handlade om hur goda relationer mellan ”insiders” och ”outsiders” kan skapas. Allports schema användes i analysen av strategier för att skapa jämbördighet mellan ständigt skiftande maktgrupperingar. Presentatören var själv tekniskt utbildad och betonade värdet av att konfliktlösaren var förtrogen med den tekniska problematik som skulle lösas för att skapa tillit, i detta fall ett kärnkraftshaveri. Men det behövdes också kunskap av mer emotionell karaktär för att förstå dramatiken i processen. Hon underkände den ofta enkelspåriga akademiska kunskapen som är inriktad på analys i stället för förståelse. Viktigt i hennes analys var att formulera mål, att skapa förutsättningar för samarbete, skapa jämbördighet i status, kort sagt förutsättningar för problemlösning, men också att kunna hantera olika typer av psykologiska reaktioner. Mycket intressant.

Jag besökte också World Trade Organization, WTO, med huvuduppgift att underlätta internationell handel. Ur fredssynpunkt är jämbördiga handelsavtal viktiga. Därefter följde en mycket fin kväll i WTO:s vackra trädgård vid stranden av Genevesjön. Det blev en oförglömlig kväll med många fina samtal med kvinnor från olika delar av världen.

Stina Johansson

Kvinnor i freds rörelse

Den 25 november öppnade Fredens Hus i Uppsala upp sina dörrar till Uppsalakretsen, till deltagare och publiken som kom till ett seminarium med temat Kvinnor i freds rörelse. Den 25 november hölls ett seminarium på Fredens hus i Uppsala, temat för seminariet var Kvinnor i freds rörelse. Samtidigt pågick det en utställning i Fredens Hus med titeln "Women! Peacemakers!". Alla deltagare fick möjlighet att ta del av utställningen. Utställningens syfte var att lyfta upp olika kvinnliga förebilder som har varit aktiva i fredsprocesser runtom i världen.

Tanken med vårt seminarium var att skapa ett tillfälle för forskare och NGOs (Non-governmental organisation) som arbetar med kvinnors deltagande i fredsprocesser att kunna mötas och diskutera den pågående forskningen, och utbyta praktiska erfarenheter. Bakgrunden till detta var också en önskan att uppmärksamma Säkerhetsrådets resolution 1325 som antogs för snart 20 år sedan. Resolutionen uppmärksammar kvinnors speciella utsatthet i krig och samtidigt trycker på att kvinnor skall vara deltagande i fredsprocesser. De centrala diskussionspunkterna för seminarierna var hur situationen ser ut idag, vad som har åstadkommit och vilka problem som finns kvar.

Under seminariet, som bestod av tre panelsamtal, lyftes viktiga aspekter upp av kvinnors deltagande som både nyanserade och problematiserade deltagandets villkor. Sanela Bajramovic forskare från Örebro universitet problematiserade Kvinna till Kvinna's engagemang i Bosnien mellan 1993 och 2013 genom att belysa vikten av inkludering och ägandeskap i fredsprocesser. I sin avhandling *Hierarkiskt systemskap – om svenskt stöd till fredsbyggande i Bosnien och Hercegovina* studerar Bajramovic de relationer som utvecklas i samarbetet mellan Kvinna till Kvinna och de lokala aktörerna. Emma Elfversson, fredsforskare vid Uppsala Universitet höll ett föredrag där hon berättade om kvinnors roll i lokala fredsprocesser i Kenya samt vikten av fredsförhandlingens förankring på olika nivåer för främjandet av en hållbar fred.

Förutom den aktuella forskningen vars genomgripande syfte är att granska och studera praktiska erfarenheter fick publiken och andra deltagare en inblick i vad det innebär att arbeta med dessa frågor utifrån NGOs perspektiv. Samtal mellan representanter från Operation 1325, Östersjöfred, IKFF relaterade till de olika delarna av världen de arbetar i exempelvis Uganda, Sydafrika, Östersjöområdet osv. Problematiken gällande *shrinking spaces*, det vill säga problematiken med ett alltför begränsat utrymme för det civila samhället att arbeta med frågor om demokrati och mänskliga rättigheter diskuterades. Tyvärr konstaterade vi att *shrinking spaces* är en global trend och statlig inbladning för att begränsa det civila samhället tar olika former från att kriminalisera vissa typer av verksamhet och aktörer till att upphöra finansiering av organisationer och projekt. Kvinnors

möjlighet till deltagande i fredsprocesser minskar kraftigt som resultat av sådana inskränkningar och neddragningar.

Dagen avslutades med ett panelsamtal mellan forskare och representanter från NGOs. Det sista samtalet visade så tydligt på det värdefulla utbyte som kan ske när de teoretiska och praktiska världarna möts och kan berika varandra. Det gav hopp om framtida samarbete och gemensamma projekt.

Alexandra Lebedeva

